

ՕՐԱԳԻՐ

20 ԳՐԵ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

20 ԳՐԵ

Զ. ՏԱՐԻ 17 ՐԵՊԵԼ ԷՎԷԼ 1292 ԳԱՍԸՄ 168 ՈՒՐԱԹ 11 ԱՊՐԵԼ 1875 Ե. Տ. ԱՊՐԵԼ 23 ԽԻԻ 1508

Ա.ԶԳԱՅԻՆ

ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

Ե Ի

ՄԱՍԻՍ

Բովանդակորէն խօսելով, երեսփոխանական ընտրողաց մասին Սահմանադրութիւնը կըսէ թէ

« Ընտրող է ամեն անհատ »

« 1. Որ 25 տարեկան է .

« 2. Որ տարին 75 շրջ. ուղղակի կամ ընդհանուր տուրք կը վճարէ . և

« 3. Որ 67րդ յօդուածին համեմատ ընտրողութենէ զրկուած չէ » :

Ազգ. Սահմանադրութեան սոյն տրամադրութեան 1 և 3րդ հատուածները տարակոյս չեն վերցուներ, որովհետեւ կատարուած իրողութեանց կը վերաբերին, ուստի և իրաւաստութեան կարօտ հին, այն է մէկուն 25 տարեկան եղած ըլլալը՝ ծննդեան տուժարը կրնայ ստուգել, նոյնպէս մէկուն քուէզրկութեան դատաւարտուած ըլլալը, զնա դատող ազգային ատենին արձանագրութիւնը կրնայ ցուցնել :

Բայց 2րդ հատուածը՝ այսինքն գոնէ 75 շրջ տուրք վճարելու հանգամանքը այսպէս չէ, կատարելի իրողութեան կը վերաբերի և ոչ կատարուած իրողութեան :

Մենք Օրագրոյ 1488 և 89 թուոց մէջ «Ազգ. Տուրք» վերնագրով յօդուած մը գրելով ցուցուցինք : որ «տարին գոնէ 75 շրջ ուղղակի կամ ընդհանուր տուրք վճարել» խօսքին մէջ երկու գլխաւոր տարակուսելի կէտ կայ, որոց ուղիղ հասկացողութեանը համար Սահմանադրութեան ընդհանուր տրամադրութեան վրայ լիակատար տեղեկութիւն, և անոր գործադրութեանը մասին անկէղծ և ողջամիտ կամք պէտք է ունենայ մէկը, որ Սահմանադրութեան այլեւյլ մասերը իրարու հետ բաղդատելով կարենայ վճարար ըսել մեզի պէս թէ :

1. « 75 շրջ » ընդհանուր տրոց

ամենէն պարզին կարգին ամենէն բարձր արժեքի կարողութեան թիւն է, թէ անպատճառ ամեն տարի անհատից կողմէն ըլլալիք վճարքի մը թիւը :

2. «վճարելը» վճարելու կարողութիւն ունենալ պիտի հասկնանք, թէ վճարած ըլլալ :

Մենք հեն շոշափելի կերպով ցցուցինք որ 75ը «կարողութեան» թիւ է, և ոչ «վճարքի» թիւ :

Շոշափելի կերպով ցցուցինք կըսեմք որ 75 շրջ վճարելը՝ 75 շրջ վճարելու կարողութիւն ունենալ է, և ոչ «անպատճառ 75 շրջ վճարած ըլլալ :

Մասին երեսփոխան խմբագիրը երբ Ազգ. ժողովոյ մարտ 24ի ժ.2րդ նիստի մէջ ինք ալ քուէ կուտայ թէ՛ «կարողութիւն ունենալով Ազգ. Տուրքերին ժամանակին չտուող» ազգայինք՝ պէտք չէ տուգանքի ենթարկինք, և կելէ գրեթէ անոր հետեւեալ օրը մարտ 27ին ասոր հակառակ կը գրէ իր թերթին մէջը թէ «Ազգ. Տուրքերին ժամանակին չտուող կամ չկրցող տուող ազգայինք՝ պէտք է քուէզրկութեան դատաւարտուին» : մենք չեմք կրնար հասկնալ թէ ինչ ըսել կուզէ Մասին երեսփոխան խմբագիրը, և թէ որոշ կերպով ինչ է անոր սկզբունքը ազգային տրոց բաշխման ու հաւաքման նշկատմամբ, և զատիկա Մասին գրածներէն կրցող հասկցող ու մեզի հասկըցնողին ալ բան մը կը խոստանամք :

Ազգ. Բաղ. ժողովը տրոց ծրագրին մէջ գրած տուգանքովը ըսել կուզէր, թէ օրինակի համար երբ ազգային անհատ մը տարին 100 շրջ տուրք տալու կարող ըլլալով, այդ տուրքը որ և իցէ պատճառով քանի մը տարի չտայ կամ չը կրնայ տալ, քուէարկութեան ժամանակ այնպիսոյն քուէն դարձեալ ուղուի, կուզէ տայ կուզէ չտայ, և երբ այնպիսոյն մէկ գործը ինչայ Պատրիարքարանը, այն քանի մը տարիէ ի վեր գիղղուած տուրքը պահանջուի նոյն անհատէն Օ/Շին 10ն ալ վրայ տուգանք առնուելով, այսինքն 100, 200, 300

կամ 400ին տեղ 110, 220, 330 և ին :

Ազգ. ժողովը այս առաջարկութեան միայն տուգանքի մասը վերցուց, այսինքն այդպիսի դիզեալ «անեղիքի մը մայրը միայն պիտի պահանջուի և ոչ վերագործ տուգանքով :

Մասին խմբագիրը երեսփոխան և ժողովոյ նոյն նիստին ներկայ ըլլալով քուէ տուաւ այս որոշման, որ ըսել է 100 շրջ կրցող տուող մէկը, թէ և տուած չըլլայ այդ 100ը՝ ոչ տուգանքի պիտի դատաւարտուի և ոչ քուէզրկութեան (ի հարկէ առանց իրեն իմաց տրուելով օրինաւորաբար այդ սասին բացատրութիւն ուղղուելու), այլ այդ 100ը տարուէ տարի նշանակուելով, օրին մէկը ամբողջ պիտի առնուի իրմէն :

Բայց Մասին խմբագիրը ժողովոյ մէջ այդ որոշման համաձայնելով և քուէ իսկ տալով : ժողովէն դուրս ասոր հակառակը կըսէ թէ, այնպիսի անհատ մը երբ առաջին տարուան 100ը որ և իցէ պատճառով մը չտայ, այնպիսին ազգայինոց տուժարէն սրբելով, այլևս այնպիսիէն ոչ քուէ ուղղուէ և ոչ տուրք :

Այս չէ՛ արդեօք Մասին ըսել ուզածը :

Եթէ այս է, այս սկզբունքը Ազգ. ժողովն իսկ իր մարտ 24ի ժ.2րդ նիստի մէջ դատաւարտած ըլլալով, զՄասին նոյն նիստի ատենագրութեան զրկելը բաւական կը համարիմք :

Բայց հոս քանի մը հարցում կուգայ միտքերնիս՝ զոր առանց Մասին ընելու չեմք ուզեր անցնիլ :

1. Դատաւարտութեան սկզբունքը մէկ չէ՛, կուզէ ի տուգանք ըլլալ՝ կուզէ ի քուէզրկութիւն, և կամ յայլ ինչ :

2. Որ և է պատճառով տուրքը ժամանակին չվճարող կամ չկրցող վճարող ազգայինը չդատաւարտուի ըսելը, ատոնց ամենէն ազատ ըլլալ չի՛հասկըցուիր :

3. Մասին խմբագիրը եթէ իր քսածին բանաւոր բան մը ըլլալը գիտէր, այդ «անդատաւարտութեան» որոշումը տրուած Ազգ. ժողովոյ նիստին մէջ,

ինչո՞ւ չխօսեցաւ, չփաստաբանեց, մա- նաւանդ թէ ինք ալ չձայնակեցաւ ու քուէ տուաւ անդատապարտութեան :

4. Նոյն որոշումը տրուած նիստին մէջ ձայն չհանելով, ելնել դուրսը աղ- գը նոյն որոշման դէմ գրգռելը, օրի- նաց և ժողովին գէմ դաւաճանու- թիւն չէ :

Իսկ 75 զրչի մասին ըսածներուն կ'ը- սեմք, թէ մենք չեմք Սահմանադրու- թիւնը խեղաթիւրողը կամ խարդախո- ղը այլ նոյն ինքն Մասիսի խմբագիրն է :

Մենք մեր վերոյիշեալ յօդուածին մէջ կարծեմք բաւական լաւ բացա- րած էինք ու :

Անհատ մը աղգալին սնտուկին՝ 75 000 զրչ պէտք եղած ժմկը . 75 զր- 50 000 » » » » 50 » 25 000 » » » » 25 » 12 500 12 1/2

Ընդհ. Տուրք տալ պարտաւորելով, մեր այն եկամտութեան համեմատ, եթէ 75 զրչը ոչ կարողութեան չափ, այլ ամեն տարի քուէի շիրաւունք ու- նալիք անձանց վճարելիք տուրքին թի-ւը ըմբռնելու ըլլամք :

Միայն 750,000 զրչի պէտք ունե- ցած ժամանակնիս, ըստ մեր այն են- թագրութեան 4000 ընտրող ունենալով :

500,000ի պէտք ունեցած ժամա- նակնիս ընտրող կուսենանք 3000 :

250 000ի պէտք ունեցած ժամանակ- նիս ընտրող կուսենանք 2000 :

Իսկ 125,000ի պէտք ունեցած ժա- մանակնիս բնաւ ընտրող չեմք ունենար վասն զի տուրք վճարողաց ամենն ալ այդ պարագային մէջ 75 էն վոր տուրք վճարած պիտի ըլլան :

Մասիս կը տխմարանայ և մեր այս բանավարական խորհրդածութիւնները առանց նկատողութեան առնելու, լոկ կը բացագանչէ որ ամեն մարդ Սահմա- նադրութիւնը իր ըսածին պէս հասկը- նայ :

Աղէկ, բայց համաձայնեցուր ըսածդ մեր խորհրդածութեանց, Մասիս, դար- ձեալ բռնք, ճենթադրելով որ 4000 ընտրող ունինք, որ 4 աստիճանի կը բաժնուին 1000ական հոգի. միշտ ա- ռաջինը՝ կը վճարէ Ազգ. Ժողովէն ո- ղոշուած տրոց բաժնեթիւր (տիւիտուսթ), երկրորդը՝ անոր կրկնապատիկը, եր- րորդը՝ եռապատիկը, չորրորդը՝ քա- ռապատիկը. և ազգին ալ 250000 զրչ պէտք է կամ 125000 զրչ, ինչ պիտի ըլլայ էն քիչ վճարող անհատին տալիքը :

Մասիսէն կը պահանջեմք որ մեր այն յօդուածը անգամ մ'ալ լաւ մը կար- դալով, մեր այս հարցմանց պատաս- խանները տայ, եթէ մենէ հրապարա- կական խաբէբայի, կամ տխմարի և կամ Սահմանադրականութեան դաւա- ճանի դրոշմը չուղեր ընդունիլ :

ՀԱՅՈՒՆԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

ԱՌՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիէննա 20 ապրիլ

Պօրսան դործ չը կայ :

Բէշթա 20 ապրիլ

Պ. Վէնքէյմ խորհրդարանին օրի- նաց ծրագիր մը ներկայացոյց, ծովա- յին փախստական զինեորները փոխա- դարձաբար իրարու ետ դարձնելու հա- մար՝ Տաճկաստանի հետ կնքուած նոր պայմանագրութեան վաւերացումը խնդրելով :

Թրիեսթ 20 ապրիլ

Կայսրը Սեպարթօ հասաւ, ուր Տաճ- կաստանի, Իտալիոյ, Գաղղիոյ և Հել- լադայի հիւպատոսաց այցելութիւնն ընդունեց :

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտրա 20 ապրիլ

Ազնուականաց խորհրդարանին մէջ այս երեկոյ Լորտ Տէրպիլ ըսաւ թէ, Ա-ւրստրիոյ՝ Բ. Գրան հաւանութիւնը չա- ռած՝ հարկատու իշխանապետութեանց հետ մտքասլին պայմանագրութիւններ կնքելու քաղաքականութիւնը մեղադ- րելի կրնայ համարուիլ բայց թէ Աւրստ- րիա կը պնդէ որ ինքը Տաճկաստանի հետ կնքած պայմաններուն ու պարտա- կանութեանց բնաւ ո և է կերպիւ բռ- նաբարուիլը չ'առաջարկեր : Արտաքին գործոց պաշտօնեայն այնպէս կը համա- րի թէ տեղի ունեցած այս դէպքը՝ ծա- նըր գծովութիւններ յառաջ բերելու վտանգ մը չ'ունի :

Գատաւորաց դէմ Պ. Բէնէլիի առ- բաստութեանց վեճարանութիւնը ուրբաթ օրը տեղի պիտի ունենայ հա- սարակաց խորհրդարանին մէջ :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլին 20 ապրիլ

Կառավարութեան կողմանէ ամսոյս 15 թուականաւր Պեյքիքայի տրուած պատասխանը խիստ բարեկամական է : Թիշեալ պատասխանագիրը կ'ըսէ թէ պէտք է որ կառավարութիւններն հա- մաձայնութեամբ ձեռք առնուելիք մի- ջոցները որոշեն՝ դրացի Պետութեան մը քաղաքացեացը մէջ խաղաղութեան խանգարման առաջին առնելու համար :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Անգղիական Բալ-Մալ կաղէթ լրա- գիրը կը ծանուցանէ թէ, Շանկայիէն ստացած մէկ հեռագրին նայելով, Չի- նաստանի մեռնող կայսեր կինը, որոյ մահը առաջ ծանուցուած վերջէն ալ սուտ հանուած էր, ստուգիւ մարտ ամսուն 27 ին մեռեր է :

— Վերջին վիճակագրութիւն մը ցոյց կուտայ թէ Ճաբոնի բնակչաց թի-ւը, որն որ 1872 ին 33 միլիոնէն աւելի

կը հաշուէր, 73 տարւոյն վերջը 2 մի- լիոնի մօտ ևս աւելցած է :

— Պերլինի կէս պաշտօնական թեր- թերուն ըսածին նայելով, զինուց այլ և այլ գործարանապետներն իմաց տուեր են Գերմանիոյ կայսեր թէ, գերմանա- կան ամբողջ բանակին Պապառաղինու- թեանը համար ապապրուած Մօզէր հը- րացաններուն ամենքն ալ տունէ մ'ի վեր լմնալով պատրաստ կեցած են :

— Բարիդի լրագիրք կը ծանուցա- նեն թէ Աղէկասեղր Տիւմայ որդին իւր նոր մէկ երկասիրութիւնն ալ հրատա- րակեր է թէլէդ անուամբ, որն որ, կ'ը- սեն, հեղինակին քաջածանօթ հանճա- րոյն արժանի գործ մ'է, սա՛ ևս նորա նախորդ նշանաւոր մէկ քանի գործե- րէն վար չը մնալով :

— Բարիդէն հասած տեղեկութիւնք կը հաւաստեն թէ Նաբօլէան իշխանին և Պ. Բուհէի միջոցը բացուած և յարա- բերութիւնին ցրտացած է : Նաբօլէոն իշխանը, որ այժմ Բարիդ կը գտնուի, ուր քանի մ'օրէ 'ի վեր հանած է ան- կից ալ Սպանիա երթալու գիտաւորու- թեամբ, կայսրութեան ժամանակ ո և է պաշտօններ վարող քաղաքագէտ բաղմաթիւ անձինք ընդունելու է իւր ա- պարանքը, որոնք այժմ տրամադիւ կ'ը- ընեն՝ Պ. Բուհէի դէմ Նաբօլէոն իշխա- նին սկսելիք հակառակութեանը մէջ՝ իշխանին օգնելու : Մօնիթօր թերթը կ'ըսէ թէ, իշխանը խել մը լրագիրներ հանել տալու կ'աշխատի անդադար, ո- ռոց պաշտօնը պիտի ըլլայ՝ Պ. Բուհէի տնօրէնութեանը տակ գտնուող կայսե- րական լրագրաց դէմ՝ իշխանին անձն ու քաղաքականութիւնը պաշտպանելու :

ՆԵՐՔԻՆ

Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

ԱՆԳՂ. ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Յայտ է թէ ամեն լուսաւորեալ և քաղաքակիրթ ազգաց մէջ սովորու- թիւն է որ օտար տէրութեանց և օտար երկրներու մէջ գտնուող հիւպատոս- ներն՝ իրենց գտնուած քաղաքին կամ տեղւոյն վերաբերեալ քաղաքային, ա- ոււտական և արուեստական վիճակին վրայօք մերթ մերթ տեղեկու- թիւններ կը հաղորդեն իրենց կառա- վարութեանը : Կառավարութիւնն ալ յիշեալ տեղեկագրերը հաւաքելով տա- լին միանգամայն կը հրատարակէ :

Անգղիոյ կառավարութեան Արտ. գործոց պաշտօնէութեան կողմանէ այս անգամ հաւարակութեան տրուած եր- կու խոշոր հատոր տեղեկագրոց մէջ Կ. Պօլսոյ արուեստական, առևտրական և դրամական վիճակին վրայօք մայրաքա- ղաքիս անգղիական չհիւպատոսին կող- մէն ստոյգ և հետաքրքրական տեղե- կութիւն մը հաղորդուած կը տեսնուի :

որոյ մեծ կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնը նկատելով, զայնս մեր ընթերցողաց ալ հաղորդել հարկ և արժան կը համարուի :

Դիտել արժան է թէ, կրէ տեղեկագիրը, կոստանդնուպոլիս վաճառաչաճ քաղաք մը չէ, ոչ ալ երկրագործութեան յատուկ նահանգի մը մէջ կը գտնուի, իսկ այժմ երկու հատ երկաթուղեաց գծերուն զլուխը գտնուելովը, երթալով երկրագործութեան յատուկ վիճակաց հետ ևս քան զնս հաղորդակցութեան մէջ պիտի ըլլայ :

Սոյն քաղաքին իրական կարեւորութիւնը սա՛ է թէ կայսրութեան մայրաքաղաքն է, և ալ աշխարհագրական բացառիկ դիրք մ'ունի, Ուստի և կուսովարութեան մը կեդրոնատեղի այս պիտի մեծ քաղաքի մը նիւթական պիտոյիցը հարկ եղած առևտրական գործառնութիւններն ի բաց թողլով, բոլոր ներս մտած վաճառքներն, որք այնպէս կերկին թէ կ. Պոլսոյ համար են, իրապէս ուրիշ բանի համար չեն, բայց եթէ քաղաքին ունեցած այդ աշխարհագրական դիրքը համար : Եւրոպայ յղկուած վաճառքներուն զրեթէ ամենքն ալ միմիայն Սև ծովու և Դաւնուրեան գաւառաց արտադրած արդիւնքն են, և ներս մտած ապրանքաց մեծ մասն ալ հոս յղկուած են վերջէն այս ու այն գաւառը բաժնուելու համար :

Ահա հասարակ իրրե ստոյգ կը նը կատուի թէ վաճառահանութիւնն ու վաճառաբերութիւնն երթալով նուազելու վրայ են, և այս նուազման ալ հետեւեալ պատճառները ցոյց կը տըրուին :

Առաջին պատճառը սա՛ է թէ, առաքատաւոր նաւերուն տեղ չոգենաւ բանիլ սկսելէն ի վեր, նաւարկութեան մէջ զիւր այս փոխիմանը վրայ՝ կոստանդնուպոլիս հետզհետէ կորսնցնելու վրայ է թերեւալ վաճառաց համար իբր նաւահանգիստ քաղաք մ'ըլլալու հանգամանքը :

Երկրորդ պատճառն ալ սա՛ է թէ՝ գաւառաց քաղաքներն իրենց պէտքերը մարաքաղաքիս հրապարակէն հոգալին այլևս գոգրեցուցած են :

Նախ չոգենաւները գուրս հանուելիք վաճառքը կ'երթան բուն իսկ գոյդարտադրող քաղաքէն բեռնաւորուելով կը տանին, փոխանակ առաջուան պէս ատոնք կ'ստանդնուպոլսոյ նաւահանգրքստէն առնելու, զորս առաջ առտագատաւոր նաւերը հոս կը բերէին, ասկէ ալ դուրս փոխադրուելու համար :

Երկրորդ՝ հեռաւոր քաղաքաց վաճառականներն ալ, որք առաջ կոստանդնուպոլսոյ հրապարակէն կը գնէին եւրոպական վաճառաց մասին բոլոր իրենց պէտքը, այժմ աւելի շահաւոր դատած են այդ վաճառքն ուղղակի տեղէն բերել տալը՝ յատուկ գործակա-

տարաց ձեռք, որք եւրոպայի տարազադործներէն առնելով ուղղակի սպառմանը յատուկ տեղը կը դրկեն այժմ այդ վաճառքը, փոխանակ կ. Պոլիս բերուելու :

Շարունակելի

Գերմանական կայսրութեան մեծ քարտուղոր Պիզմարք իշխանին եղբոր որդին Պիզմարք կոմսը, որն որ Եգիպտոսի կողմերը ճանապարհորդութեան ելած էր, այս երկուշաբթի օր Աղէկսանդրիոյ շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ, ուր քիչ մ'ատեն կեցալով մը տաղիր է :

— Չորեքշաբթի օրուրէն տաճկերէն նոր թերթ մ'ալ հրատարակուիլ սկսած է Սաֆաֆ անուամբ, որոյ արտօնատէրն է ասկից առաջ խափանեալ թէրթըը թերթին տնօրէնը Թահսին է. ֆէնտի :

— Մէհմուտ Մուարիֆ կ'ըսէ թէ Պետական խորհուրդը մտադիր է եղբորութիւնէն հոս ոչխար բերելն արդելու, հիւանդութեան պատճառաւ այն կողմերն եղած անասնոց կորուստն այս կերպով դարմանելու համար :

— Իզմիրի կողմերը հովիւ մը արտի մը տէրն ու անոր որդին սպաննել է, իւր խաչինքն նոյն արտին մէջ արածել արգիլելուն համար, և փախել է, Տեղական կառավարութիւնն այժմ հետաւում է մարդասպանը ձերբակալելու :

— Վիտինի մէջ բանտարկեալ մը՝ որ արդէն դրամանենգութեան յանցանօք դատապարտեալ է եղեր, նոյն իսկ բանտին մէջ ալ յաջողել է գործիքներ ձեռք բերել, և կեղծ դրամներ շինել է այնպէս ճարտարութեամբ, որ խիստ դժուարաւ կը ճանչցուի եղեր :

— Շաբաթ օր մարդուն մէկը Ղալթիս սեղանաւորական հաստատութեանց մէկուն գրասենեակը մտնելով, ընկերութեան կանոնադրութիւնը պարունակող մեծ շրջանակաւ թուղթը պատին վրայ կախուած տեղէն բրցնելով կ'առնէ կերթայ, որոյ պատճառը հարցնելով պահապանը՝ մարդը կը պատասխանէ թէ, ինքը Դրոշմի տեսչութեան հրամանաւ այսպէս կը վարուի, որն որ պատուէր տուած է եղեր իրեն, ուր որ անդրուլմ տպեալ ազդ կամ յայտարարութիւն տեսնէ՝ իսկոյն գրաւելու :

Քուրիէ այս լուրը տալէն յետոյ՝ սա գիտողութիւնն ալ կ'ընէ ըսելով թէ, չը կարծուիր որ Դրոշմի տեսչութիւնը ասանկ հրաման մը տուած ըլլայ, որն որ թէ՛ օտարադրեաց և թէ՛ ընկի տեղացւոց համար՝ բնակարանի անբնաբարելութիւնը կ'ոչնչացնէ :

Մասիս կրնայ ըսել տեսնենք յիշեալ պանքային համար ալ թէ, որովհետեւ Դրոշմատուրքի տեսչութեան գործակալի մը ձեռք հոն խուզարկութիւն եղեր է, և անդրուլմ թուղթն ալ գրաւուել է, ուստի յիշեալ պանքան դրոշ-

մի օրինաց դէմ նենգութիւն մ'ըրած է : Վատ ու չարասիրտ մարդիկը իրողութեան մը վրայ այսքան դատում մը կրնան ընել և ոչ աւելի :

— Կիւլհանէի կայսերական վարժարանի աշակերտներէն հինգ մահմետական ուսանող այս անգամ կառավարութեան ծախիւքը Բարիզ յղկուել են հոն ուսմունքնին շարունակելու համար :

— Ղալթիոյ ներքնուղիի տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ ապրիլ 19/ մայիս 1 էն սկսեալ փոխադրութեան գիններն պիտի իջնեն հետեւեալ կերպիւ : Ա. կարգ՝ 60 բրյ. երթեկէ՝ 2 զրշ. 40 տոմսակի բաժանորդագիրը՝ 30 զրշ. Բ. կարգ՝ 30 բրյ. երթեկէ՝ 1 զրշ. 40 տոմսակի բաժանորդագիրը՝ 25 զրշ. :

— Մեծ Եպարդոսը և պաշտօնեայ ներէ ոմանք այս չորեքշաբթի երեկոյ կէտիկ Բաշայի թատրոնը՝ Պ. Չուխաճեանի նոր շինած ֆէօսէ ֆէհեա տաճկերէն Օբէրէթին ներկայ գտնուել են :

— Ճիպրալթարէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նորոգութեան համար Անգղիա յղկուած արքունի Սուլթանի շոգենաւը, նորոգութիւնն աւարտած ըլլալով, Ճիպրալթար հասեր և անտի մեկներ է մայրաքաղաքս գալու :

— Բուսնուքի հարուստ հրեայ մը Նաքթուրի թուպօ անուն, կ. Պոլսոյ հրէից վարժարաններուն մատակարարութեանը համար 25 հազար ոսկի կը տակ մը թողեր է :

Մասիս, Օրագրոյ դէմ ըրած չարանի թ զրպարտութեանն առաջը կըրած չարաչար խայտառակութենէն խուսափելու համար, մէկդիէն միւսը ինչալով ու չը յաջողիլ տեսնելով, այս անգամ անպատկառութեան մինչև վերջին ծայրը կը յառաջանայ, և այն դէպքերը անամթաբար դարձեալ կրկնելու կենէ, որոց հաստատութեան փաստերը պահանջեր էինք իրմէն :

Մասիս որպէս թէ իր պնդած կէտը տրդարացնելու համար սա վերջին տըկար փաստին կը դիմէ, հետեւցնելով թէ, ուրեմն ոչ անդրուլմ թերթ տպելը օրինաց դէմ է և ոչ տպողը՝ դատապարտելի :

Այո՛, ճիշդ այդպէս է, եթէ ասոր հակառակն եղած ըլլար, տեղոյս եւրոպական մէկ քանի թերթերն ալ, և մասնաւորաբար քուրիէ, որք մեզի պէս նախ անդրուլմ տպեցին, հաւասարապէս իբրեւ նենգող դատապարտուած ըլլալու էին : Բայց երբեք ասոնցմէ մէկուն իրը նենգող դատապարտուած ըլլալը կը յիշէ՞ Մասիս :

Նախ՝ ասոր պատասխանը կուզենք : Մասիս կը հեգնէ ըսելով թէ անպատիժ մնլը՝ նենգութիւն գործած չ'ըլլալ կը համարուի եղեր :

Այո՛, ճիշդ այդպէս է, որովհետեւ նենգութիւն գործել և անպատիժ մը-

նալ՝ օրէնքին հակասութիւնն է : Երբէք
գտնուած է անանկ լմէկը որ ու է
օրէնքի մըդէմ նենդութիւնը գործած
ըլլայե ալդ ստուգուելէն ու հաստատ
ուելէն յետոյ անպատիժ մնացած ըլլայ :

Ասանկ գէպք մը կը յիշէ՝ Մասիս :
Երկրորդ ասոր պատասխանը :
Մասիս կը կրկնէ ըսելով թէ , Օրա
գիր տուգանքի դատապարտուեր ,
բայց յետոյ ներուեր է իրեն :

Ասի հազար անգամ կրկնեց , բայց
չը կրցաւ հաստատել : Դրոշմի տեսչու
թենէն ստուգեցինք ըսելը՝ խօսք չէ ,
որովհետեւ ինքը ալդ տեսչութեան կող
մէն տրուած տեղեկութիւնքը խեղա
թիւրեր ու խարդախեր էր իր ուղած
կերպովը ներկայացնելով , և դրոշմի
տեսչութեան կողմէն ալ յանդիմանուեր
էր Մասիս՝ իւր իջործած այս խեղա
թիւրութեանցը համար : Մասիս՝ ալդ
կետը հաստատելու համար՝ Նախ մեր
դատապարտութեան վճռագիրը հրա
տարակելու է , և երկրորդ ներդու
թեան կէտն ալ հաստատելու համար՝
օրէնքէն ալդ պիտի բանի մը հնարաւոր
լինելը տրամադրող յօդուած մը ցոյց
տալու է : Այս երկու կէտն ալ ըսի ըսա
ով կամ ուրիշ կերպով չը կրնար հաս
տատուիլ : Մասիս կրնայ ընել զայդ :

Երրորդ ասոր պատասխանը :
Մեր այս ուղած պատասխանները
մինչև որ հրապարակու և որոշ կերպիւ
չը տայ Մասիս , անիրաւ զրպարտիչ
մը ըլլալու դրոշմը չը կրնար սրբել իւր
ճակտէն , և ոչ ալ իրաւունք կունենայ
այլեւ մեր պատասխանին սպասելու :

ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ԶԵՂ 2

Ամերիկեան վաճառատան մէջ մօ
տերս շինուելիք դարակներու և այլ
կաղամածոց տեղի բանալու համար Ս.
Մ. Մինասեան և ընկերք իրենց բոլոր
վաճառքը— «վանցէր» կոչուած էն զատ
բոլոր կարի գործիքներն ալ միատեղ
առնելով— հարիւրին 25 զեղչով պիտի
ծախեն մարտ 1/13էն սկսեալ մինչ 18/30
ապրիլ :

Աղիւ թուի և ճերմակ կտուե
ղէնք ինչպէս մատամբօլ—տիւի , և
բաժակ ֆանէլա , ըէլիս և տամասքօ .
սեղանի ծածկոց ու անձնուցիկ , Ամե
րիկայի ընտիր կարի գործիքներ , պատ
ուական երկաթէ անկողնարաններ , ու
նաւ Անգղիոյ յախճապակէ սեղանի
սպասք և այլ զանազան վաճառք բո
որը օրինաւոր գիներով և 25 0/0 զեղ
չելով պիտի վաճառուին :

Ծան . Յիշուեց զրոշէն պակաս ա
ռևտրոյ գումարի վրայ զեղչ չըլլար :
Ս . Մ . ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ .
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՂԱԼԱԹԻԱ

Հանգուցեալ Պէհգատ Մեծ . Ումէտ է
Ֆէնտի ձեռարուեստից և գրեանց վնճա
կահանութիւնը որչափ որ ասկից յառաջ
մարտ տմոյն մէջ տեղի ունենալը ազդա
րարուած և միանգամայն տոմսակներուն
մէջ նշանակուած էր , սակայն տոմսակաց
վաճառումը տակաւին լրացած չ'ըլլալուն
Մեծ . բաժանորդաց ներդամութիւնը կը
խնդրուի , ազդարարելով որ յառաջիկայ
մայիս 4 ին կիրակի օր սոյն վիճակահանու
թիւնը տեղի պիտի ունենայ իւսկիւտար
Ս . Խաչ Թաղի վարժարանը , նախ տոմ
սակները կը ծախուին իւսկ . Ս . Խաչ Եկե
ղեցոյ բանկալը և Մէրճան չարչըն գրա
վաճառ Պաղտասար աղայի և Չաքմաքճըլար
Եօգուչին գրավաճառ Գալաֆեան եղբարց
գրատունները և իւսկ . դեղագործ Ստե
փան աղայի դեղարանը , գին մէկ արծաթ
մէճիտ :

Վիճակահանութիւնը 1000 տոմսակէ
կը բաղկանայ , որոնցմէ 50 տոմսակ միայն
պիտի վաստակին իրենց թուական կարգաւը :
Վիճակահանութեան դրուած նիւթերն
հետեւեալներն են :

- 1 Օսմանեան Գահ
- 2 Ս . Պետրոսի եկեղեցին
- 3 Անառակ որդին
- 4 Սուլթան Մահմետ Կայսր
- 5 Բանաստեղծն ձիակերպ—չաստուածհի
- 6 Տէրունական Ընթրիք (գարադալմ)
- 7 » պատկ . Աստծոյն . Հ . Յովսէփ
- 7 Պետրոս առաքեալ , և Բեկիսարիոս
- 9 Ղուկաս Աւետարանիչ . և Փաւստոս
Բիւզանդացի
- 10 Մատթէոս Աւետարանիչ , և Պատմու
թիւն Պոնտոսի
- 11 Մարկոս Աւետարանիչ , և Պատմու
թիւն Հայոց
- 12 Չաստուածուհի սիրամարդող . Ու
տուհական Աշխարհագրութիւն
- 13 Մօտեղ Կայսերական պալատու , և
պատմագրութիւն
- 14 Կայսերական պալատու դուռը , և
նկարք լուսաստուերք
- 15 Կայսր . պալատի . դուռը , և դիտակ
Բիւզանդեան
- 16 Երկաթագործ մերկ անձեր , և առ
ձեռն Դիցարանութիւն
- 17 Սուլթան Մէճիտ , և հմետ . Սրուես
տաբանութիւն
- 18 Երկու սրսորդք , և Ճվարի դուպրուք
- 19 Գծագր . դիւերօթիկ ձեմարանի , և
Խրեկացի
- 20 Օռնոթօ , Էճուտ . բառարան , և
Աշխան տերեւեր
- 21 Գարբիէլ հրեշտակապետ , և Ճանա
պարհ երջանկութեան
- 22 Պօնաբարթ ստամբա , և Յայտարա
րութիւն Մարտեան վարժարանի
- 23 Էլիզա կին մը ստամբա , և Խտակէրէն
Երկրաչափութիւն
- 24 2 հատ Արիւշտի ստամբա , Խտակէրէն
Թրաղաթօ
- 25 Գարէ արձան Խաչելութեան , և Հնա
խօսութիւն Հայաստանի
- 26 Մուշակապի Վրայ մօտել մը և Պտ
տասխանիք Միթարեան քահանայից
- 27 Մեծ արձան մը և Գաղաքապետութիւն
2 հատոր Բէսթէնի Բժշկարանը :
- 28 Մեծ արձան մը և Խմաստասէր բարո
յական և գիրք Սիրոյ լուսազարութեան
- 29 Մեծ արձան մը , և լիակատար վարք

- և 2 հատ Քերականութիւն
- 30 Արձան ձի մը և Օլիվեր Գօլդսմիթայ
 - 31 » մը և 4 հատոր Պատմ . Եւրո
պական տէրութեանց
 - 32 Արձան մը , նկարագիր աղէտից Երու
սաղէմի և Հրահանգ աստեղագիտին .
 - 33 Արձան մը և Խորհուրդ գաղտնի Ընկ .
 - 34 Ռօլէն 6 հատոր
 - 35 Հայոց պոետ . Չամչեանի 3 հատոր
 - 36 Պուտարքոս 6 հատոր
 - 37 Հին և նոր ազգաց պոետ . 35 հատոր
 - 38 Աշխարհագրութիւն 11 հատոր
 - 39 4 մեծ պատկեր ռախարհագրութեան .
Ասիա , Եւրոպա , Աֆրիկէ , Ամերիկա
 - 40 Պատմ . Գաղղիացոց 2 հտր , և Լու
սաշաւիղ
 - 41 Երեւակ 3 հտր , և Իրաւախոհ 2 հտր ,
 - 42 Զօհալ 3 հտր . և Լուրուագիծ ոգւոյ
և ընթացից
 - 43 Տիեզերական Պատմ . Տրամարանութ .
 - 44 Խտակէրէն Լանցի 6 հտր , և Նամակնի .
 - 45 Հայկ գիւցաղն , Դիրք պատ . Զենորա
 - 46 Ռուսաց և Ճինկիղխանի պատմութիւնք
 - 47 Վարք իմաստասիրաց և Երկրաչափ .
 - 48 Ստեփաննոսի Ասողկայ և Ուղղախօ
սութիւն , Ամարանոց Բիւզանդեան և
Քերականութիւն
 - 49 Ճանապարհորդութիւն 'ի Լէհաստան ,
Առաջաբանութիւն
 - 50 50 հատ Հայերէն և 10 հատ Իտալե
րէն և Գողղիերէն մանր գրքեր :

ԱԼՔՈՈԼ ՎԷ ՊԻՐԱ

Օ Տ Է Ս Ա Տ Ա

ՇԻՐՔԵԹԸ ՍԱՆԱՅԻ ՎԷ ԹԻԻՃԱՐԻԷ

Միւսիւ Չարլէզ Վալթուք ,
Շիրքէթը մէղքերըն թէքմիլ Թուր
քիա իչին եալընըղ Աճէնթօսու օ
լուպ , իլան իտէր քեաֆֆէի թիւճ
ճարլարա քի պու տէֆա Ղալա
թատա Բէրչէմպէ Բազարընտա Նօ .
30-32 իլէ մուրաքքամ պիր մաղա
դա աչմըշ տըր Վիէննա պիրաւը վէ
Ալքօլ ֆիրուխթու իչուն :

Շիրքէթը մէղքերը , չիմտիյէ
տէկին բիացամըզտա պուլունմա
յան պիր պուղհանէ քիւշատընա
լաղըմ օլաճագ քեաֆֆէի մէսա
րիֆաթը կէօղէ ալարագ , ֆիրուխթ
իլմիղի պիրաւընըն թաղէիղինի
սաքչայապիլմէք իչուն պու տէֆա
միւքէմէլ պիր պուղհանէ ինշա
իլլէմիշ տիր :

Շիրքէթը մէղքերըն Վիէննա
Պիրաւընտա չիչէ իլէ տէ սաթըլըր
ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ
մաղաղաւընտա , պէյաղ մէճիտիէ
22 Ղըշ . իւղէրէ , պէհէր չիչէնին
ֆիյաթը 3 Ղըշ . օլարագ :

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՅՊԱՐԱՆԻ Օ . ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ 7